

У ПАРЛАМЕНЦЕ

ЗАВЕРШАНА РАСПРАЦОВКА ЗАКОНА АБ АДУКАЦЫ

2 стар.

БЕЛАВІЯ — ВА ўСЕ БАКІ СВЕТУ

3 стар.

ДЫПКУР'ЕР

3 стар.

НАМІНАНТЫ САЮЗНАЙ ПРЭМІІ

2 стар.

АСОБА ў БЯЗМЕЖЖЫ ЧАСУ

ПРЫЦЯГАЛЬНЫ ВОБРАЗ Тамаша ЗАНА

4 стар.

ХРЫСЦІЯНСКАЯ СТАРОНКА "ЖЫЦЦЁ І ВЕРА"

5 стар.

ШМАТГАЛОССЕ

МАЛАДУСКАЯ НАРОДНАЯ БААДА ў ПЕРАКАЛДЗЕ У. СКАРЫНКА

8 стар.

Сакрат ЯНОВІЧ (Польшча). "ЗАПІСЫ ВЕКУ" (заканчэнне)

7 стар.

Аляксандр АЛШЕЕЎ. ГІСТОРЫКА-ПУБЛІЦЫСТЫЧНАЕ ЭСЭ "...І НЕ БЫЛО ЗАЎТРА"

7 стар.

МУЗЫЧНАЯ ХВАЛЯ КЛАДНЫЯ ТАНЦЫ АД "БМАСКОР"

7 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА ў 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

Што тыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

9 студзеня 2002 года, № 2 (2768)

Цана 120 рублёў

E-mail: golas_radzimy@tut.by

толькі факт

МЕМУАРЫ XVIII СТАГОДДЗЯ

У выдавецтве "Лімарус" выйшла кніга прафесара Адама Мальдзіса "Як жылі нашы продкі ў XVIII стагоддзі".

Галоўны матэрыял, які даследуе Адам Мальдзіс, — мемуары беларускай шляхты XVIII стагоддзя, у тым ліку спаведзі знакамітай "лекаркі" Саламеі Русецкай, якая лячыла людзей не толькі ў Беларусі, але і ў Турцыі, і ў Санкт-Пецярбургу; вяльможнага пэвіка князя Кароля Радзівіла, швайцарскага барона Мюнхгаўзена".

Вікторыя БОХАН.

каму мешчаніну, віцебскаму гімназісту, выпускніку Горы-Горацкага земляробчага інстытута, — падчас напісання паэмы быў 21 год ад нараджэння. Напрыканцы 2001-га ў вёсцы Астраўляны ўстаноўлены камянівалуны ў гонар паэта Канстанціна Вераніцына і яго паэмы.

Алесь МЯСНІКОУ.

НОВЫ КІРАЎНІК ФПБ

Як паведаміла БелТА, толькі адно пытанне — арганізацыйнае — было ўнесена ў парадак дня чарговага пленума Федэрацый прафсаюзаў Беларусі, які адбыўся ў Мінску.

У сувязі з тым, што старшыня ФПБ Уладзімір Ганчарык напярэдадні быў выбраны намеснікам старшыні Усеагульнай канфедэрацыі прафсаюзаў, якая аб'ядноўвае нацыянальныя прафсаюзныя арганізацыі краін СНД, удзельнікі пленума выбралі новага кіраўніка ФПБ. Ім стаў Франц Вітко.

САБОР СКЛІКАЛІ ў МІНСКУ

У Мінску прайшло пасяджэнне савета Сабора славянскіх народаў Беларусі, Расіі і Украіны. Сустаршынямі гэтага грамадскага руху з'яўляюцца намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі Леанід Козік, Расійскай Федэрацыі Генадзь Селязнёў і народны дэпутат Украіны пісьменнік Барыс Алейнік.

Мэта, якую перада сабой ставіць Сабор, — дапамога дзяржавам у прасоўванні інтэграцыйных працэсаў, у развіцці эканамічных і духоўных сувязей. У Сабора ўжо шмат прыхільнікаў. Расійскі сустаршыня адзначаў, што вялікую цікавасць да руху праяўляюць балгары, славакі і югаславы. Прадстаўнікі гэтых дзяржаў маюць намер прысылаць сваіх назіральнікаў для ўдзелу ў акцыях Сабора.

Таццяна КУВАРЫНА.

"СВЯТОЧНЫ" — ПАДАРУНАК З ДОБРУША

Чайна-кафейны сервіз да святочнага стала мастацкі акцыянернага таварыства "Добрушскі фарфоравы завод" так і назвалі — "Святочны". Сярод пакупнікоў набор ужо атрымаў прызнанне.

Жывапісцы Ала ГАНЧАРОВА і Наталля МАЗЫЧОВА.

Сяргей ХАЛАДЗІЛІН, БелТА.

ТУРНЭ ІРЫНЫ ДАРАФЕЕВАЙ

На працягу мінулага года беларуская спявачка Ірына Дарафеева здзейсніла гастрольны тур па гарадах і вёсках Беларусі. Разам з іншымі артыстамі, якіх яна запрасіла з сабой, Ірына дала па 2, а часам 3 канцэрты ў

дзень. Усяго адбылося каля 250 выступленняў, падчас якіх Ірына спявала толькі ўжывую. Больш 100 з іх былі дабрачыннымі — у школах, дзіцячых установах.

Заканчэнне на 3-й стар.

зваротная сувязь

УКРАІНА

Дарагія беларускія сябры! Ад імя Украінскай асацыяцыі беларусістаў шчыра і сардэчна віншую вас з Новым 2002 годам і Калядамі! Жадаю моцнага здароўя, плённай працы, творчых поспехаў, свежых ідэй, новых рубрык у газеце, ажыццяўлення ўсіх планаў, асабістага шчасця!

Дзякуй вам за тое, што мы рэгулярна атрымліваем "Голас Радзімы" (спадзяемся, што так будзе і далей) — па сутнасці, адзіную крыніцу інфармацыі

пра сучасную Беларусь, пра навіны яе палітычнага жыцця, эканомікі, культуры і спорту, пра беларусаў у блізкіх і далёкіх краінах. Але паколькі "дасканаласці няма межаў", хацеў бы выказаць вам і некаторыя пажаданні. На маю думку, было б вельмі добра, калі б "Голас Радзімы" рэгулярна друкаваў "Хроніку падзей дня", "Каляндар знамянальных і гістарычных дат", шырэй інфармаваў чытачоў пра навіны сучаснай беларускай мастацкай літаратуры, даваў агляд беларускіх часопі-

саў, канцэртна-тэатральнага жыцця Беларусі, пісаў пра нацыянальныя меншасці ў вашай краіне.

Аднак і ў такім выглядзе ваша газета прываблівае як зместам, так і асабліва высокапрафесійным мастацкім афармленнем, якое значна палепшылася з прыходам новага рэдактара.

Няхай вам шанцуе! З глыбокай павагай — **Рыгор ПІУТАРАК**, прэзідэнт Украінскай асацыяцыі беларусістаў, член-карэспандэнт НАН Украіны.

сітуацыя

СЮРПРЫЗЫ БЫВАЮЦЬ РОЗНЫЯ...

Энтузіяст спартыўнай прэсы Сяргей Шчурко выдаў фотакалендар, з дапамогай якога ў бліжэйшыя 12 месяцаў можна будзе кожны дзень сустракацца з вядучымі беларускімі спартсменамі.

Майстэрства фатографа Аляксандра Стадуба дазваляе сцвярджаць, што спартсмены Юрый Пудышаў і Яўгенія Паўліна, Вольга Барабаншчыкава і Віктар Карачун, Уладзімір Чарноў і Аляксандр Герасіменя, Ягор Мешчаракоў і

Наталля Сазановіч стануць самымі вядомымі людзьмі на Беларусі.

Напярэдадні прэзентацыі выдання яго стваральнікі і героі накіраваліся ў Старыя Дарогі на дабрачынны вечар для дзяцей-сірот і інвалідаў. Але потым педзь не здарылася непапраўнае. Як паведаміла агенцтва БелаПАН, на слізкай дарозе машына, у якой знаходзіліся Вольга Барабаншчыкава, Яўгенія Паўліна і Сяргей Шчурко, выпяцела ў кювет і некалькі разоў перавярнулася. Пасажыры толькі напалохаліся і атрымалі сінякі, а "Таёта" наўрад ці будзе адноўлена. Мяркуюць, што такім шчаслівым выйцем спартсменкі і журналіст абавязаны добра справе, якую яны зрабілі.

віншаванні

ЭСТОНІЯ

Шаноўнае спадарства! Сардэчна вітаем вас і шлём святочныя віншаванні з калядамі і Новым годам!

Жадаем добрага здароўя, поспехаў у справах, шчасця і дабрабыту!

Ад імя беларуска-эстонскага згуртавання Іда Вірумаа "БЭЗ" старшыня

Маргарыта АСТРАВУМАВА.

ЛАТВІЯ

Шчыра дзякуем за весткі з Радзімы, за вашу плённую дзейнасць на захаванні духоўнай і культурнай спадчыны беларускага народа.

Жадаем вам моцнага здароўя, ба-дзёрага настрою, дабрабыту і творчага натхнення.

Суполка беларусаў "Мара" ў Ліенаі.

«ТАРАС...» ЗНАЙШОЎ АЎТАРА

Мінулы 2001 год адзначаны, бадай, ці не самай галоўнай літаратурнай падзеяй: нарэшце было канчаткова даказана аўтарства беларускай паэмы "Тарас на Парнасе".

Нагадаем, што яшчэ ў 1973 годзе беларускі вучоны Генадзь Кісялёў у Цэнтральным гістарычным архіве знайшоў матэрыялы, якія мелі дачыненне да паэмы і яе аўтарства. Але спатрэбілася шматгадовае даследаванне, каб версія Генадзя Васілевіча пацвердзілася канчаткова. Такім чынам, аўтар неўміручага народнага аўтарства — канцэнтэра Вераніцын, ураджэнец вёскі Астраўляны Гарадоцкага раёна. Даказаны канчаткова і год напісання паэмы — 1855-ты. Да слова, аўтару "Тараса..." — гарадоц-

у парламенце

НАВУЧАННЕ БЯСПЛАТНАЕ І ДАСТУПНАЕ

ЗАВЕРШАНА РАСПРАЦОЎКА НОВАГА ЗАКОНА АБ АДУКАЦЫІ

Над новым законам дэпутаты Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу працавалі на працягу года. Цяпер ён гатовы, але не разгледжаны Саветам Рэспублікі. Апошняе, па словах старэйшай пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па адукацыі, культуры, навукі і навукова-тэхнічнаму прагрэсу Ігара Катлярова, стала для дэпутатаў нечаканасцю. Фармальнае тлумачэнне таго, што адбылося, — недахоп часу. Тым не менш Канстытуцыя прадугледжвае і такое. У выпадку неразгледжання закона на працягу 20 дзён ён лічыцца адобраным і накіроўваецца Прэзідэнту краіны.

Закон распрацоўваўся з улікам заканадаўчай базы еўрапейскіх краін. Сённяшнія рэаліі — расшырэнне адукацыйнай прасторы, што таксама знайшло адлюстраванне ў законе.

Трэба мець на ўвазе, што гэты закон — базава. У хуткім часе пачнецца праца над Законамі аб вышэйшай, прафесійна-тэхнічнай адукацыі, якія будуць больш дэталёвымі.

Закон абмяркоўваўся вельмі эмацыянальна. Магчыма, таму, што наўрад ці існуе яшчэ такая галіна, якая б падобна адукацыі тычылася ўсіх і кожнага, з якой быў бы так звязаны будучы дабрабыт чалавека. Члены камісіі атрымалі некалькі соцень заўваг, 100 з якіх — ад дэпутатаў.

Асобая ўвага надаецца праблеме роўнага доступу да наву-

чання на беларускай і рускай мовах. Гэта актуальна, бо, як сцвярджае Уладзімір Здановіч, намеснік кіраўніка камісіі, у апошні час у сістэме адукацыі назіраецца "перакос у бок рускай мовы". У новым жа законе запісана, што навучанню на беларускай мове і забеспячэнню вучэбнага працэсу (выданне кніг, падручнікаў) будзе аказвацца дзяржаўная падтрымка. З'явіўся новы артыкул, у якім запісана, што сістэма вышэйшай адукацыі забяспечвае грамадзянам магчымасць навучацца на адной і другой дзяржаўнай мове шляхам стварэння беларускамоўных і рускамоўных груп ці патокаў.

Адукацыя ў нашай краіне паранейшаму застаецца свецкай. Але ў новым законе ёсць пала-

жэнне, якое дазваляе ўзаемадзеянне з прадстаўнікамі зарэгістраваных рэлігійных арганізацый у пазаўрочны час. Гэта можа адбывацца толькі па заяве бацькоў ці вучняў, якія дасягнулі паўналецця.

У школах, ВНУ нашай краіны не дапускаецца дзейнасць палітычных партый і грамадскіх аб'яднанняў, якія маюць палітычныя мэты.

Ёсць прыемнае для ўсіх змяненне. Цяпер можна бясплатна атрымліваць другую вышэйшую адукацыю. Уведзены таксама адзіны дыплом дзяржаўнага ўзору (для недзяржаўных ВНУ ў тым ліку). Заканадаўча забаронена скарачэнне бюджэтных месцаў у дзяржаўных ВНУ за кошт павелічэння платных. Цяпер яны складаюць каля паловы. Прадугледжана крэдытаванне студэнтаў, якія атрымліваюць адукацыю на платнай аснове.

Галоўныя спрэчкі падчас абмеркавання закона разгарнуліся вакол фінансавання галіны. Трэба было не проста закласці лічбы ў бюджэт, але і зрабіць іх рэальнымі. Цяпер па закону фінансаванне галіны адбываецца ў памеры 10 працэнтаў ад унутранага валавога прадукту шляхам пазтапнага павелічэння.

Алена СПАСЮК.

коратка

ЗІМОВЫ САД ВІЦЕБСКІХ ЧЫГУНАЧНІКАЎ

Святлана ПЯТРУША (на здымку) — гаспадыня зімовага саду ў санаторыі-прафілакторыі Віцебскага аддзялення чыгуны.

Сотні розных раслін, у тым ліку і капрызных экзатычных ураджэнцаў трапічных шырот, вырошчвае садоўнік па прафесіі і нядаўня выпускніца біяфака Беларускага ўні-

версітэта. У садзе суседнічаюць куткі пустыні і мініяцюрныя аззісы, чакаюцца плады банана, цвіце лимон, прыжылося кафейнае дрэва.

меркаванне

НЕБА «НА ЗАМКУ» ТРЫМАЮЦЬ З ЗЯМЛІ

У 2001 ГОДЗЕ НЕ ЗАФІКСАВАНА НІВОДНАГА ПАРУШЭННЯ МЕЖАЎ ПАВЕТРАНАЙ ПРАСТОРЫ БЕЛАРУСІ

Аб'яднанне Ваенна-Паветраных Сіл і войскаў супрацьпаветранай абароны "было праведзена з улікам змен у сучасных тэндэнцыях вядзення ўзброенай барацьбы, — такое меркаванне выказаў камандуючы ВПС і войскамі СПА Узброеных Сіл (УС) Беларусі генерал-маёр Алег ПАФЕРАЎ.

Ён адзначыў, што ў цяперашні час удасканаленне мер радыёэлектроннай барацьбы, разведкі і проціпаветранай абароны — прыярытэтныя накірункі ў будаўніцтве Узброеных Сіл краіны. Пры гэтым, "пад супрацьпаветранай абаронай разумеецца комплекс мерапрыемстваў па абароне аб'ектаў і войскаў ад удараў

праціўніка з паветра", падкрэсліў А. Пафераў. Аб'яднанне аднолькавых і дубліруючых структур, раней існуючых у ВПС і СПА, дазваляе зменшыць колькасць асабовага саставу без зніжэння ўзроўню баявога патэнцыялу.

Камандуючы ВПС і войскамі СПА таксама паведаміў, што ў 2001 годзе падраздзяленнямі СПА было знойдзена і радыёпакацыйна праведзена каля 80 тысяч паветраных аб'ектаў, выяўлена і спынена адно парушэнне правілаў карыстання паветранай прасторай. За мінулы год не было зафіксавана ніводнага факта парушэння дзяржаўнай мяжы паветранай прасторы, сказаў А. Пафераў.

Алена РУДЗЬ.

супрацоўніцтва

СТВАРАЮЦА ВЫСОКАТЭХНАЛАГІЧНЫЯ ПРАДПРЫЕМСТВЫ

Пачатак дзейнасці ў Кітаі (правінцыя Шаньдун — Shandong) беларуска-кітайскага тэхнаполіса разглядаюць у КНР як адзін з важных вынікаў сустрэчы кіраўнікоў дзвюх краін. Пра гэта ў інтэр'ю беларускім журналістам заявіў прэзідэнт Акадэміі навук правінцыі Шаньдун прафесар Го ЦІНХУЭЙ.

Ён лічыць, што супрацоўніцтва Беларусі і Кітая ў навуковай сферы мае вялікія перспектывы. Прафесар даў высокую ацэнку стану навукі і прамысловасці на Беларусі, якія, па яго словах, у некаторых накірунках займаюць перадавыя пазіцыі не толькі сярод рэспублік СНД, але і ва ўсім свеце.

Вучоны падкрэсліў, што Міністэрства па навукі і тэхналогіях КНР вельмі даражыць гэтым супрацоўніцтвам. Ён паведаміў, што ўрад правінцыі Шаньдун ужо інвестыраваў каля 62 мільянаў юаняў (8,2 юаня складаюць 1 долар ЗША) на падрыхтоўку тэрыторыі для беларуска-кітайскага тэхнаполіса, 15 мільянаў юаняў на набыццё навуковага абсталявання для лабараторыі і 1 мільён юаняў на даследаванні па ўзгодненых праектах.

Вучоныя дзвюх краін ужо ўключылі 9 праектаў у план супрацоўніцтва на міжрадавым узроўні, работы па іх ужо прафінансаваны. Усяго ж беларускія навукоўцы прапанавалі для сумесных даследаванняў 800 праектаў, 150 з якіх былі адабраны для наступнай практычнай рэалізацыі. Па 37 з іх ужо заключаны дагаворы і атрыманы першыя абнадзейлівыя вынікі. У прыватнасці, адзін з такіх праектаў рэалізуюць вучоныя Цэнтра біятэхналогіі Акадэміі навук правінцыі

Шаньдун і іх беларускія калегі з Інстытута клеткі і генетыкі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, якія займаюцца распрацоўкай тэхналогіі вырошчвання сельдэрэю, таматаў, агуркоў і баклажанаў на тэрыторыі некалькіх раёнаў гэтай кітайскай правінцыі. У якасці перспектывага праекта разглядаецца і супрацоўніцтва навукоўцаў Інстытута энергіі Шаньдунскай акадэміі навук з калегамі з Інстытута цепла-і масаабмену НАН Беларусі.

Го Цінхуэй упэўнены, што на базе тэхнаполіса ў бліжэйшы час будзе створана сучасная база для двухбаковых навукова-тэхнічных даследаванняў у галіне інфармацыйных тэхналогіяў і тэхналогіі аховы навакольнага асяроддзя. За бліжэйшыя тры гады ў рамках тэхнацэнтра плануецца адабраць для наступнай рэалізацыі яшчэ больш за 50 высокатэхналагічных праектаў з прыцягненнем неабходнай колькасці беларускіх вучоных. Сумеснымі намаганнямі вучоных дзвюх краін плануецца стварыць 2—3 высокатэхналагічныя прадпрыемствы, а таксама ў рамках тэхнацэнтра пабудаваць прадпрыемства агульнай плошчай каля 20 тысяч квадратных метраў.

Сяргей ВОЛКАЎ.

незабыўнае

«ТРАСЦЯНЕЦ» — ВЕЧНЫ СВЕДКА ТРАГЕДЫІ

"Трасцянец — 60 год трагедыі"... Выстава з такой назвай адбылася ў касцёле святых Сымона і Алены ў Мінску.

Экспазіцыю склалі фотаматэрыялы, дакументы, кінафільм "Трасцянец", якія сведчаць аб тым, у якую "мясарубку" ператварылі фашысты створаны восенню 41-га лагер смерці ў Малым Трасцянеці. Ахвярамі фашысцкага тэрору сталі ўзятыя ў палон воіны Чырвонай Арміі, падпольшчыкі, партызаны, вязні яўрэйскіх гета Мінска, Аўстрыі, Германіі, Польшчы, Чэхаславакіі, а таксама грамадзянскае насельніцтва беларускай сталіцы і Мінскага раёна. Па колькасці загінуўшых трасцянецкі лагер смерці — чацвёрты ў Еўропе.

У памяць аб людзях розных нацыянальнасцей, узросту і веравызнання, якія прынялі пакутніцкую смерць у Трасцянеці, ксёндз-магістр касцёла Уладыслаў Завальнюк правёў службу.

НА ЗДЫМКАХ: на выставе; фотазэкспанаты і карціна "Брэст-Літоўская плашчаница".

Віктар ТАЛОЧКА, БелТА.

стасункі

НАЗВАНЫ НАМІНАНТЫ ПРЭМІІ

Імёны намінантаў прэміі Саюзнай дзяржавы Расіі і Беларусі ў галіне літаратуры і мастацтва абвешчаны ў Маскве на пасяджэнні экспертнага савета пры пастаянным камітэце Саюзнай дзяржавы.

На атрыманне прэміі вылучаны з расійскага боку акцёр Аляксей Патрэнка і мастак Геннадзь Наміроўскі. З беларускага боку намінантамі сталі драматург Аляксей Дударэў, балетмайстар Валянцін Елізар'еў і празаік Іван Шамякін.

Як паведаміў член экспертнага савета, першы намеснік міністра культуры Беларусі Уладзімір Рылатка, канчатковае рашэнне аб тым, хто атрымае прэмію, будзе прынята на чарговым пасяджэнні савета ў канцы студзеня.

Ён напамніў, што рашэнне аб заснаванні прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва было прынята Вышэйшым саветам Саюза Беларусі і Расіі 28 красавіка 1999 года.

Прэмія ў кожнай з намінацый прысуджаецца раз у два гады. Урачыстае ўручэнне прэміі плануецца на сакавік 2002 года. Трое лаўрэатаў павінны атрымаць узнагароды з рук прэзідэнтаў Расіі і Беларусі.

Алена РУДЗЬ.

дыпкур'ер

ПАСОЛ БЕЛАРУСІ ПАВІНШАВАЎ ІМПЕРАТАРА ЯПОНІІ

23 снежня мінулага года ў сувязі з нацыянальным святам — Днём нараджэння імператара Японіі ў імператарскім палацы адбыўся прыём, які лічыцца асноўным пратакольным мерапрыемствам.

Падчас прыёму адбылася размова Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла Беларусі ў Японіі Пятра Краўчанкі з Яго Імператарскай Вялікасцю Акіхіта. Пасол павіншаваў Яго Імператарскую Вялікасць са з'яўленнем у сям'і доўгачаканага дзіцяці — прынцэсы Айко.

Імператар Японіі Акіхіта, у сваю чаргу, пацікавіўся станам здароўя беларускіх дзяцей у постчарнобыльскую эпоху і перадаў пажаданні шчасця і дабрабыту народу Беларусі і яго кіраўніцтву.

Увечары таго ж дня ва ўрадавай рэзідэнцыі "Ікура Хауз" Міністэрства ўнутраных спраў Японіі з нагоды нацыянальнага свята быў праведзены прыём. Адбылася размова пасла Беларусі з міністрам замежных спраў Японіі Макіка Танака, у час якой абмяркоўваліся пытанні актывізацыі ўзаемадзеяння нашых краін на чарнобыльскім накірунку.

ЮБІЛЕЙ "УСЕІЗРАІЛЬСКАГА АБ'ЯДНАННЯ ВЫХАДЦАЎ З КРАІН СССР - СНА"

У Іерусаліме адбыўся ўрачысты сход, прысвечаны трыццацігоддзю грамадскай арганізацыі "Усеізраільскае аб'яднанне выхадцаў з краін СССР—СНД".

Па запрашэнні кіраўніка аб'яднання, віцэ-спікера кнэсета, старшыні парламенцкай лігі сяброўства Ізраіль—Беларусь Софы Ландвер у мерапрыемстве прыняў удзел Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Дзяржаве Ізраіль Генадзь Лавіцкі. Беларускі дыпламат выступіў з прамовай ад імя дыпламатычнага корпуса, у якой адзначыў значную ролю аб'яднання ў аказанні дапамогі рускамоўным рэпатрыянтам у Ізраілі, сярод якіх шмат выхадцаў з Беларусі.

БЕЛАРУСКІЯ ДЗЕЦІ СУСТРАЇЛІ НОВЫ ГОД У ІТАЛІІ

Больш за 3 тысячы дзяцей з Беларусі прынялі на Каляды італьянскія няўрадавыя арганізацыі, гуманітарныя фонды і асацыяцыі.

Італія належыць вядучае месца ў рэалізацыі праграм аздараўлення беларускіх дзяцей, якія жывуць на забруджаных пасля чарнобыльскай катастрофы тэрыторыях.

Прэс-служба МЗС.

краявіды гомеля

Мост праз раку Сож.

BELAVIA
Belarusian Airlines

РАСКЛАД
TIMETABLE FLUGPLAN

Winter/Зіма
28.10.2001—30.03.2002

3 МІНСКА Ў / FROM MINSK TO

У МІНСК 3 / TO MINSK FROM

Аэропорт	Номер рейса	Тип самолета	Дни выполнения	Время отпр.	Время приб.	Аэропорт	Номер рейса	Тип самолета	Дни выполнения	Время отпр.	Время приб.
Airport	Flight №	Type	Days of Service	Depart	Arrival	Airport	Flight №	Type	Days of Service	Depart	Arrival
БАКУ / BAKU	B2 1739	TU/TU134	6	16.00	21.30	БАКУ / BAKU	B2 1740	TU/TU134	7	10.00	11.30
БЕЙРУТ / BEIRUT	B2 1405	TU/TU134	6	08.30	12.00	БЕЙРУТ / BEIRUT	B2 1406	TU/TU134	6	13.30	17.00
БЕРЛИН / BERLIN	B2 891	TU/TU134	4,7	14.00	14.50	БЕРЛИН / BERLIN	B2 892	TU/TU134	4,7	15.40	18.25
БОСТОН ч/з Шаннон / BOSTON (via Shannon)	E1 135	A332	1	08.45	17.05	БОСТОН ч/з Шаннон / BOSTON (via Shannon)	E1 134	A332	7	20.10	17.10+
ВАРШАВА / WARSAW	B2 895	TU/TU134	1,3	14.50	15.00	ВАРШАВА / WARSAW	B2 896	TU/TU134	1,3	15.50	18.00
ВАРШАВА / WARSAW	B2* 895	TU/TU134	6	12.00	12.10	ВАРШАВА / WARSAW	B2* 896	TU/TU134	3	12.50	15.00
ВАРШАВА / WARSAW	B2* 706	B737	2,4,5,7	14.40	15.00	ВАРШАВА / WARSAW	B2* 705	B737	2,4,5,7	11.15	13.30
ВЕНА / VIENNA	B2 899	TU/TU134	4	07.45	08.45	ВЕНА / VIENNA	B2 900	TU/TU134	4	11.05	14.05
ВЕНА / VIENNA	B2 899	TU/TU134	7	07.55	08.55	ВЕНА / VIENNA	B2 900	TU/TU134	7	10.40	13.40
ВЕНА / VIENNA	B2* 688	CRJ	6	15.30	16.35	ВЕНА / VIENNA	B2* 687	CRJ	6	10.40	13.40
ВЕНА / VIENNA	B2* 688	F70	2,3	15.35	16.40	ВЕНА / VIENNA	B2* 687	F70	2,3	10.40	13.40
ДАМАСК ч/з Ларнаку / DAMASCUS (via Larnaca)	RB 452	B727	2	09.30	17.45	ДАМАСК ч/з Ларнаку / DAMASCUS (via Larnaca)	RB 451	B727	2	15.15	22.35
ДЕЛИ ч/з Ташкент / DELI (via Tashkent)	HY 431	ИЛ/IL62	6	17.10	08.00+	ДЕЛИ ч/з Ташкент / DELI (via Tashkent)	HY 430	ИЛ/IL62	7	01.30	09.05
ЕРЕВАН / YEREVAN	B2 1833	TU/TU134	6	19.20	00.10+	ЕРЕВАН / YEREVAN	B2 1834	TU/TU134	7	07.15	08.20
КИЕВ / KIEV	M1 B2 45	AH/AN24	1	15.10	16.30	КИЕВ / KIEV	M1 B2 46	AH/AN24	1	17.30	18.50
КИЕВ / KIEV	M1 B2 45	AH/AN24	3,5	09.00	10.20	КИЕВ / KIEV	M1 B2 46	AH/AN24	3,5	12.00	13.20
ЛАРНАКА / LARNAKA	B2 883	TU/TU134	2	09.30	13.00	ЛАРНАКА / LARNAKA	B2 884	TU/TU134	2	19.00	22.35
ЛАРНАКА / LARNAKA	B2 883	TU/TU134	6	08.45	12.15	ЛАРНАКА / LARNAKA	B2 884	TU/TU134	6	13.10	16.45
ЛОНДОН / LONDON	B2 851	TU/TU134	3,7	11.55	13.00	ЛОНДОН / LONDON	B2 852	TU/TU134	3,7	14.00	19.05
МОСКВА (Шрм-1) / MOSCOW (SVO)	B2 1984	TU/TU134	ежедн/daily	07.30	09.50	МОСКВА (Шрм-1) / MOSCOW (SVO)	B2 1983	TU/TU134	ежедн/daily	10.45	11.05
МОСКВА (Домодедово) / MOSCOW (Domodedovo)	M1 B2 1956	AH/AN24	2,4,6	10.00	13.00	МОСКВА (Домодедово) / MOSCOW (Domodedovo)	M1 B2 1955	AH/AN24	2,4,6	16.50	18.00
МОСКВА (Шрм-1) / MOSCOW (SVO)	M1 B2 1952	AH/AN24	1,2,3,4,5	12.10	15.10	МОСКВА (Шрм-1) / MOSCOW (SVO)	M1 B2 1951	AH/AN24	1,2,3,4,5	16.10	17.15
МОСКВА (Шрм-1) / MOSCOW (SVO)	B2 1994	TU/TU134	ежедн/daily	19.00	21.10	МОСКВА (Шрм-1) / MOSCOW (SVO)	B2 1993	TU/TU134	ежедн/daily	22.20	22.40
НЬЮ-ЙОРК ч/з Шаннон / NEW YORK (via Shannon)	E1 111	A330	1	08.45	17.10	НЬЮ-ЙОРК ч/з Шаннон / NEW YORK (via Shannon)	E1 112	A330	7	19.50	17.10+
ПАРИЖ / PARIS	B2 865	TU/TU154	1	08.55	10.45	ПАРИЖ / PARIS	B2 866	TU/TU154	1	14.00	17.30
ПАРИЖ / PARIS	B2 865	TU/TU154	5	12.05	13.55	ПАРИЖ / PARIS	B2 866	TU/TU154	5	15.25	18.55
ПРАГА / PRAGUE	B2 861	ЯК/ЯАК40	1,5	08.00	09.20	ПРАГА / PRAGUE	B2 862	ЯК/ЯАК40	1,5	10.20	13.40
РИМ / ROME	B2 885	TU/TU134	1,5	10.30	12.30	РИМ / ROME	B2 886	TU/TU134	1,5	13.30	17.30
С. ПЕТЕРБУРГ / St. PETERSBURG	M1 B2 1959	AH/AN24	1	09.00	12.00	С. ПЕТЕРБУРГ / St. PETERSBURG	M1 B2 1960	AH/AN24	1	12.55	14.10
С. ПЕТЕРБУРГ / St. PETERSBURG	M1 B2 1959	AH/AN24	3,5	14.30	17.30	С. ПЕТЕРБУРГ / St. PETERSBURG	M1 B2 1960	AH/AN24	3,5	18.20	19.35
СТАМБУЛ / ISTAMBUL	B2 873	TU/TU134	2,5	12.30	15.00	СТАМБУЛ / ISTAMBUL	B2 874	TU/TU134	2,5	16.15	18.45
СТОКГОЛЬМ / STOCKHOLM	M1 B2 855	ЯК/ЯАК40	1	08.00	09.35	СТОКГОЛЬМ / STOCKHOLM	M1 B2 856	ЯК/ЯАК40	1	10.20	13.55
СТОКГОЛЬМ / STOCKHOLM	M1 B2 855	ЯК/ЯАК40	5	14.20	15.55	СТОКГОЛЬМ / STOCKHOLM	M1 B2 856	ЯК/ЯАК40	5	16.45	20.10
ТАШКЕНТ / TASHKENT	B2 1875	TU/TU134	6	17.10	00.55+	ТАШКЕНТ / TASHKENT	B2 1876	TU/TU154	7	07.10	09.05
ТЕЛЬ-АВИВ / TEL-AVIV	B2 847	TU/TU134	4	08.35	12.30	ТЕЛЬ-АВИВ / TEL-AVIV	B2 848	TU/TU134	4	14.00	17.40
ТЕЛЬ-АВИВ / TEL-AVIV	B2 847	TU/TU134	7	08.45	12.30	ТЕЛЬ-АВИВ / TEL-AVIV	B2 848	TU/TU154	7	14.00	17.40
ФРАНКФУРТ / FRANKFURT	B2 893	TU/TU134	3	12.30	14.00	ФРАНКФУРТ / FRANKFURT	B2 894	TU/TU134	3	14.55	18.20
ФРАНКФУРТ / FRANKFURT	B2 893	TU/TU134	7	12.30	14.00	ФРАНКФУРТ / FRANKFURT	B2 894	TU/TU154	7	14.55	18.20
ХУРГАДА ч/з Ларнаку / HURGADA (via Larnaca)	B2 883	TU/TU134	2	09.30	15.30	ХУРГАДА ч/з Ларнаку / HURGADA (via Larnaca)	B2 884	TU/TU134	2	16.30	22.35
ЧИКАГО ч/з Шаннон / CHICAGO (via Shannon)	E1 125	A330	1	08.45	17.15	ЧИКАГО ч/з Шаннон / CHICAGO (via Shannon)	E1 124	A330	7	19.40	17.10+
ШАННОН / SHANNON	B2 897	TU/TU134	1	08.45	10.40	ШАННОН / SHANNON	B2 898	TU/TU134	1	11.40	17.10

Вылет из а/п Минск-2 / Departure from Minsk-2 airport. Время Местное / Local time + прибытие на следующие сутки / next day arrival;
 М1-вылет из / прибытие в а/п Минск-1 / Departure from / arrival to Minsk-1 airport
 B2*706/705 — рейс выполняет а/к LOT-POLISH AIRLINES (LO) / B2/LO-flight of joint operations
 B2*638/637 — рейс выполняет а/к AUSTRIAN AIRLINES (OS) / B2/OS-flight of joint operations

Справки по тел. / Information:
 (375 17) 210 41 00 (Минск, Неміга, 14/14, Nemiga st. Minsk)
 (375 17) 279 10 32 (а/п Минск-2 / Minsk-2 airport)
 Факс / Fax: (375 17) 229-23-93
 E-mail: Reservation@belavia.by www.belavia.by
 Расписание рекламное, возможны изменения / Schedule is subject to alteration.

бенефіс

ТУРНЭ ІРЫНЫ ДАРАФЕЕВАЙ

— Пачатак на 1-й стар. —

Галоўнае ўражанне спявачкі ад турнэ — як яе прымалі людзі: "Я атрымала столькі ўражанняў і станоўчых эмоцый, што іх, мне здаецца, хопіць на некалькі жыццяў. Нас частавалі хатнімі прыпасамі. Бывалі выпадкі, калі мы давалі аўтографы на працягу трох гадзін. Людзі, якія жывуць у правінцыі, не бачылі ніякіх выступленняў ужо 15 гадоў. Да іх не прыязджалі не толькі прафесійныя артысты, але і самадзейныя. А свята хочацца ўсім. Я спадзяюся, што нашы выступленні менавіта ім і стаць".

Алена СПАСЮК.

спорт

БІЯТЛОН. Апошнім у мінулым годзе стаў 3-ці этап Кубка свету, які прайшоў у славацкім Осрблі. У мужчынскім спрынце Вадзім Сашурын быў дзясатым (1 промах), а ў жаночым лепшая з беларусаў Вольга Назарава — 24-й (0 промахаў).
 У масавым старце, дзе ўдзельнічаюць першыя трыццаць біятланістаў, якія лідзіруюць у агульным заліку, нашу краіну прадстаўлялі Алег Рыжанкоў і Вадзім Сашурын. Але з-за няда-

лай стралябы яны не здолелі ўвайсці нават у дваццатку (на дваіх 13 промахаў).

ЛЫЖНЫ СПОРТ. На чарговым этапе Кубка свету ў аўстрыйскім Рамзау наша Святлана Негейкіна на дыстанцыі 15 кіламетраў вольным стылем заняла 12-ю пазіцыю, а ў мужчын на дыстанцыі 30 кіламетраў Мікалай Семяняка быў восьмым.

Міхал МАЗАКОЎ.

вернісаж

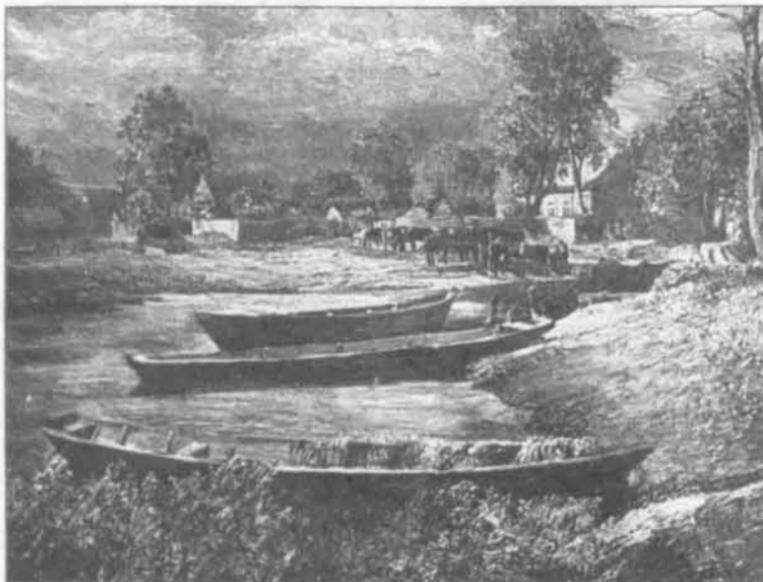

У яго творах няма яркіх фарбаў, колеры стрыманыя, сціплыя. Яны як адлюстраванне жыццёвага крэда мастака — такога ж стрыманага і сціплага, без гучных выказаў і амбіцый. Менавіта такім ведаю Уладзіміра Сулкоўскага, выстава якога адкрылася ў сталічным Палацы мастацтва.

Яго краявіды кранаюць душу і ствараюць той настрой, які адчуў мастак у час працы. Літаральна адчуваеш хлюпоту веснавой дарогі, што бяжыць праз поле да вёсачкі ("Напрадвесні") і саграваешся цяплом мірыяды рамонаў, якія белажоўтым воблакам узбягаюць на пагорак ("Рамонак"). Разам з мастаком углядаешся ў бясконцыя далі азёрнай Браслаўшчыны і згадаеш пазычаныя радкі, якія так дакладна перадаюць адчуванне ад убачанага:

Я, зачараваны, маічу, стаю
У чарах цішыні і чарамі сагрэты,
І ў тон адзін з зямлёю я пляю,
І кожны міг сябе я пазнаю
Часцінкай злітаю вялікага сусвету.

Сугучнасць жывапісу і пазіі невыпадковая. Бо не могуць пачынаць ўспрымаць прыгажосць людзі, улюбёныя ў Беларусь. Ёсць у творчасці Уладзіміра Сулкоўскага яшчэ адзін, толькі яму ўласцівы напрамак. Маю на ўвазе яго палотны з выявамі вясковых інтэр'ераў. З якой любоўю і дакладнасцю малюе ён куточки палескіх хат, якія яшчэ захавалі прыкметы мінулага і якія знікаюць на вачах: капаўрот, кудзеля на лаўцы, горка падушак на пожку, ручні-

віншаванні

УКРАЇНА

Віншujem супрацоўнікаў газеты, а таксама чытачоў "Голасу Радзімы" на Бацькаўшчыне і ў 48 краінах свету, дзе чытаюць тыднёвік, з Калядамі і Новым 2002 годам! Зычым моцнага здароўя, поспехаў ва ўсіх справах, сапраўднага асабістага і сямейнага шчасця!

Гурт беларускай культуры "Зорка Венеры".

Ізяслаў.

асоба ў бязмежжы часу

ПРЫЦЯГАЛЬНЫ ВОБРАЗ

Ёсць людзі, якія яшчэ пры жыцці становяцца бясспрэчнымі маральнымі аўтарытэтамі. Такім чалавекам быў Тамаш Зан. У лютым 1995 года на старонках "Голасу Радзімы" з'явіўся мой артыкул "Дзе той Кахачын!", своеасаблівым вынікам якога стала тое, што літаральна ў наступным годзе на могільках у мястэчку Смальяны Аршанскага раёна адбылося адкрыццё адноўленага мемарыяльнага ансамбля на магілах Т. Зана і яго родных. Было ўрачыста адсвяткавана тады і 200-годдзе з дня нараджэння выдатнага сына Беларусі, паэта, вучонага.

Тамаш ЗАН.

Вось ужо 205-я ўгодкі. Але асоба Тамаша Зана, яго найцікавейшы лёс па-ранейшаму прыцягваюць. Перш за ўсё тым, што і сёння ён аб'ядноўвае людзей на добрую справу адраджэння і вывучэння мінуўшчыны роднага краю. Большасць вучняў Смальянскай сярэдняй школы, якія першымі ўзяліся за гэта, ужо не вучацца ў ёй, але магілы Занаў пастаянна дагледжаны. Ужо не сорамна сустракаць гасцей, якія, спадзяюся, усё часцей будуць наведваць Смальяны — цудоўны па сваёй прыгажосці, надзіва багаты на помнікі даўніны куток Аршаншчыны.

Вывучэннем жыцця і творчасці Т. Зана захапіліся таксама вучні і настаўнікі Какоўчынскай сярэдняй школы суседняга Сенненскага раёна. Менавіта там, у Какоўчыне, "вечны выгнаннік", як называлі Зана, знайшоў душэўны спакой, больш-менш шчасліваю старасць. Мясцовая ўлада мае намер ушанаваць памяць Т. Зана мемарыяльным знакам. Знаходжанне слаўтасці на гэтай зямлі зноўдзе адлюстраванне і ў экспазіцыі краязнаўчага музея, які ствараецца ў Сянно.

Вывучаючы біяграфію Т. Зана, дзівілася пазнаёміцца з даследчыкамі яго жыцця і творчасці К. Цвіркам, В. Грыцкевічам і нястомным Адамам Мальдзісам, які ў адказ на мой ліст даслаў ксеракопіі рэцэнзій з аднаго польскага часопіса на мемуары праўніка і праўнічкі Т. Зана, што выйшлі ў канцы 1980-х — пачатку 1990-х гадоў у Польшчы і Англіі. Вядома ж, зацелася прачытаць тыя ўспаміны. І вось абедзве кнігі перадаю мною. Іх падарылі праўпраўнічкі Т. Зана, якія прыязджалі з Варшавы на асвячэнне адноўленых помнікаў на магілах сваіх продкаў. Крысціна Статкевіч і Тэрэза Фалкоўская — мільня, сардэчныя жанчыны-пенсіонеркі — праўнічкі сына Т. Зана Абдона, пахаванага ў Смальянах.

Першая кніга "Апошні з роду Гутаркі В. Вісьнёўскага з Т. Занам" (праўнікам Т. Зана. — В. Л.) пабачыла свет у Варшаве. Яна мела вялікі поспех, была прызнана лепшай кнігай 1989 года, атрымала некалькі літаратурных прэміяў. У біяграфіях нашчадкаў Т. Зана было ўсё: барацьба за адраджэнне незалежнай Польшчы (тут хочацца заўважыць, што сам Т. Зан, як, дарэчы, і яго найлепшы сябар, геніяльны паэт Адам Міцкевіч, лічылі сябе ліцвінамі, ніколі не жылі ў "кароннай", этнічнай Польшчы) і ўдзел у антыфашысцкім Супраціўленні, гітлераўскі канцлагер Равенсбрук і савецкі ГУЛАГ...

Радавод Занаў прасочваецца з XVI стагоддзя. Сярод тых, чыя кроў цячэ ў жылах нашчадкаў Т. Зана, сустракаем ірландца Ф. Фергюсана, асабістага ад'ютанта Напалеона, які прайшоў з французскім імператарам увесь яго

шлях ад Парыжа праз Маскву да вострава Святой Алены. Дачка Фергюсана Ядвіга стала жонкай сына Зана Абдона. Сярод далёкіх родзічаў Занаў і Эмілія Плятар — гераіня нацыянальна-вызваленчага паўстання 1830-1831 гадоў.

А цяпер новыя звесткі з жыцця заснавальніка Таварыства філаматаў. У першую чаргу, пра перыяд пасля ссылі, найменш вывучаны айчыннымі гісторыкамі і літаратуразнаўцамі. Пасля вяртання на радзіму ў 1846 годзе Т. Зан ажаніўся з Брыгідай Свентажэцкай, вучанцай выдатнага кампазітара Станіслава Манюшкі, які ў гонар вяселля Тамаша і Брыгіды напісаў спецыяльны твор. У другой палове 1840-х гадоў Заны пасяліліся ў маентку Кахачын у Магілёўскай губерні. Цяпер ужо дакладна вядома, што гэта вёска Какоўчына. Тут у Занаў нарадзіліся чатыры сыны: Віктарын (1848), Абдон (1849), Клемент (1852). Апошні, немаўля Стась (1854), памёр ад дыфтэрыі. Сядзіба ў Кахачыне была вельмі сціплай: драўляны дом з ганкам з чатырма калонамі стаяў на ўзгорку, з якога адкрываўся прыгожы краявід.

У апошнія гады жыцця Т. Зан ужо не вёў дзёнік, не ствараў улюбёных вершаваных твораў — трыялетаў нават для каханай жонкі. А можа не мог забыць Марылю Путкамер?

Як сведчыць аўтарка ўспамінаў, прадзед працаваў на сваім невялікім уласным кавалку зямлі ў Кахачыне. Нездарма суседнія памешчыкі-прыгоннікі лічылі яго за вар'ята. Прыводзіцца і такі эпізод. Падчас неўрадавага, калі ў наваколлі панавалі голад, Зан адчыніў свае свірны і раздаў усё збожжа сялянам, не пакінуўшы сабе нават на слябу, гаворачы: "Вы працавалі, таму ўсё гэта ваша".

Што з'яўлялася ад Зана-найпрамяністага ў нашчадкаў? Зусім няшмат. Невялікі пук валасоў ды прыжыццёвая партрэтная літаграфія. Частка рукапіснай спадчыны раскідана па архівах і музеях Польшчы, Літвы і Расіі. У час першай сусветнай вайны, калі дзеці і ўнукі Абдона сталі бежанцамі (тады апошні раз наведвалі Кахачын), яны забралі з сабой рукапісы Т. Зана: трыялеты і неапублікаваныя вершы. Усё гэта згубілася ў вихуры войнаў і рэвалюцый недзе ў Марыупалі на Украіне.

Лёс сыноў Т. Зана склаўся не надта шчасліва, калі не сказаць, трагічна... Старэйшы Віктар стаў лекарам, на ваеннай службе атрымаў кантузію галавы. Жыў у Кахачыне, лічыўся вялікім арыгіналам, займаўся паляваннем і вырошчваннем розных экзатычных раслін.

Клемент працаваў юрыстам на Віленска-Пецярбургскай чыгуны, меў адвакацкую кантору ў Вільні. Як і бацька, быў чалавекам прагрэсіўных поглядаў, меў сувязь з народніцкай падпольнай

арганізацыяй "Зямля і воля", перапісваўся з вядомым дзеячам рэвалюцыйнага руху М. Бакуніным. Як адвакат, абараняў інтарэсы рабочых, аб'яднаў вакол сябе патрыятычна настроеную віленскую моладзь. Царская ахранка неаднойчы, але безвынікова рабіла вобвіскі ў кватэры К. Зана, выдатнага канспіратара. Смерць Клементы была таямнічай: яго знайшлі ў цягніку забітым з рэвалюцыйнага калі ён накіроўваўся на пасяджэнне суда. Паперы, што былі пры ім (справа супраць сына віленскага обер-пракурора), зніклі.

Апошнім упадальнікам Кахачына-Какоўчына быў сын Клементы Стэфан. Але пра яго лёс нідзе, на жаль, не ўпамінаецца.

Сярэдняга сына Т. Зана, Абдона, у 1910 годзе знайшлі з куляй у галаве на магіле бацькі ў Смальянах. Паліцыя сцвярджала, што мела месца самазабойства. Але ўсе родзічы не верылі гэтаму, бо той пры жыцці быў шчаслівым бацькам, каханым мужам, упадальнікам добра ўладкаванага маентка Панямонь у Гродзенскай губерні, чалавекам паважаным шматлікімі сябрамі і знаёмымі. Магчыма, Абдон таксама канспіраваўся, як і бацька, заўважае ва ўспамінах унучка.

Абдон Зан пакінуў пасля сябе сына Тамаша, сын якога (таксама Тамаш) і ёсць аўтар успамінаў — апошні з роду Занаў па мужчынскай лініі.

Імя Т. Зана-найпрамяністага пасля яго смерці стала сімвалам змагання за свабоду і незалежнасць. Нездарма нашага нацыянальнага героя Кастуся Каліноўскага, які толькі пачынаў рэвалюцыйную дзейнасць, называлі "другім Тамашам Занам". А ў гады другой сусветнай вайны шмат хто з салдат Арміі Краёвай браў псеўданім "Зан" у гонар кіраўніка філаматаў. З-за гэтага, дарэчы, "апошні з роду" потым нямала цяпеў ад польскіх сталіністаў, якія "шылі" яму справы, што значыліся за іншымі "Занамі".

Некалі далёкі ад сантыментальнага "Энцыклапедычны слоўнік" братоў Гранат заўважыў пра Тамаша Зана: "Чалавек вялікай сілы волі і рэдкай душэўнай чысціні, ён быў кумірам моладзі, лічыўся ўвасабленнем вышэйшых рыс духу і карыстаўся велізарным уплывам". І сапраўды, сваім гераічным і трагічным лёсам Тамаш Зан заслужыў нашу ўдзячную памяць і шанаванне.

Віктар ЛЮТЫНСКІ,
дырэктар музея гісторыі і культуры Оршы.

мінск, захарава, 28. дом дружбы

ВЕЧАР РУСКАГА РАМАНСА

У адзін з марозных вечароў у Доме дружбы сабраліся аматары рускага раманса. Вядучая Алена Цыплакова пажартавала, што не пабаяліся марозу сапраўдныя прыхільнікі жанру.

Канцэрт, які ў гэты вечар пачула, стаў для мяне святам музыкі і спеваў. Прагучалі рускія раманы на словы і вершы Пушкі-

на, Фета, Блока ў выкананні студэнтаў Акадэміі музыкі і опернага саліста з Расіі Дзмітрыя Марозава, маладой спявачкі Алены Золавай.

Уразіла яркае выступленне Дзмітрыя Марозава, які выканаў некалькі рамансаў на словы Блока: "Когда невзначай в воскресенье", "Петербургская песня", "Утро в Москве". Спявак раска-заў пра сваё знаёмства з вядомым рускім кампазітарам Свірыдавым, які, па яго словах,

стварыў музычны вобраз Расіі. Акампаіравала выканаўцу Дар'я Ключановіч.

Ад пачутых рамансаў у слухачоў з'явіўся надзвычай романтичны настрой. Выдатная музыка і прыгожыя вершы сагрэлі душу. А гэтага, на жаль, якраз у наш час людзям і не хапае. Нашаму пакаленню патрэбны раманы.

Вераніка ЦВІРКО,
вучанца 42-й мінскай школы.

СПАДЧЫННАЯ СПРАВА

За Свята-Духайскай царквой у вёсцы Дварэц Рагачоўскага раёна прыглядзіла лшчэ бабуля Ліпы Сідарэнка.

Дзіўна, але ўсе жыццёвыя ведавароты мінулага стагоддзя не зачэпілі гэтае збудаванне, нават

калі вяліся жорсткія баі за Жлобін і Рагачоў у час Вялікай Айчыннай вайны.

Ліпе Міхайлаўне (на здымку) сёння 70 гадоў, але яна кожную раніцу ў любое надвор'е прыходзіць у царкву, адкрывае яе для прыхаджан.

Сяргей ХАЛАДЗІЛІН, БелТА.

КАТАЛІЦКІ КАСЦЁЛ У БЕЛАРУСІ

Уладзіслаў ЗАВАЛЬНЮК, ксёндз-магістр.

На пачатку 80-х гадоў рэлігійная традыцыя магла быць падтрымана і падтрымлівалася найперш у сямейным коле. Менавіта дзякуючы сям'і, як асяродку захавання веры, стала магчымым духоўнае адраджэнне ў канцы 80-х.

У той час пачалося вяртанне духоўнай культуры не толькі ў сем'і, але і ў школы, палітыку, вайска, нават у месцы зняволення.

У 1991 годзе былі ўтвораны тры каталіцкія дыяцэзіі, і на 1999 год іх колькасць заставалася нязменна: Мінска-Магілёўская архідыяцэзія, Пінская дыяцэзія, Гродзенская дыяцэзія. Усе дыяцэзіі зарэгістраваны ўрадам Рэспублікі Беларусь. Мінска-Магілёўскую архідыяцэзію і Пінскую дыяцэзію ўзначальвае кардынал Казімір Свёнтак, Гродзенскую дыяцэзію — біскуп Аляксандр Кашкевіч. Сёння парафіі каталіцкага Касцёла складаюць 18,3 працэнта ўсіх рэлігійных суполак Беларусі.

Трэба заўважыць, што адноўлены яшчэ не ўсе колішнія дыяцэзіі, дэканаты і парафіі. Гэтаму перашкаджае і вялікі недахоп мясцовых святароў, хоць хрысціянскім сем'ям зараз вельмі патрэбная душпастырская апека.

З'яўленне сінода ў Беларусі. Слова "сінод" паходзіць з грэчаскай мовы і азначае "спатканне". Гэта сход біскупаў, духоўных і свецкіх асоб з мэтай абмеркавання спраў, звязаных з вучэннем Касцёла і яго жыццём. Сіноды бываюць пленарныя, правінцыяльныя, дыяцэзіяльныя.

Пленарны сінод склікае канферэнцыя біскупаў, маючы апостальскае адабрэнне.

Правінцыяльны сінод склікаецца па прапанове большасці дыяцэзіяльных біскупаў канкрэтнага рэгіёна. Дыяцэзіяльны сінод склікае біскуп, выслушаўшы святарскую раду.

Сінод, які склікаецца ў Мінска-Магілёўскай архідыяцэзіі і Пінскай дыяцэзіі, з'яўляецца дыяцэзіяльным, ягоныя сесіі адбываюцца праз кожныя 3—4 месяцы для вырашэння пастырскіх патрэб вернікаў Беларусі.

Дэкрэтам ад 25 сакавіка 1996 года кардынал прызначыў Каардынацыйную камісію сінода

ў наступным складзе: кардынал Казімір Свёнтак — старшыня, ксёндз Станіслаў Паўліна — віцэ-старшыня, ксяндзы Генрык Акалатовіч, Уладзіслаў Завальнюк, Цырыл Клімовіч, Чэслаў Леманскі, Ежы Мазур, Ян Саламон — члены камісіі.

Каардынацыйная камісія — дарадча-арганізацыйны і каардынацыйны орган у дзейнасці сінода паводле яго статута. Яе пасады адбываюцца штомесячна.

Сінод дапамагае акрэсліць задачы абедзвюх дыяцэзіі праз разуменне запатрабаванняў часу ў святле вучэння каталіцкага Касцёла. 25 верасня 1996 года кардыналам Казімірам Свёнтакам быў абвешчаны Дэкрэт аб скліканні сінода Мінска-Магілёўскай архідыяцэзіі і Пінскай дыяцэзіі.

Інаўгурацыя працы сінода адбылася 28 верасня 1996 года ў дзень Святых Архангелаў у Мінскім кафедральным касцёле.

Да ўдзелу ў сінодзе згодна з Касцельным правам былі запрошаныя як духавенства, так і свецкія вернікі. Сярод іншых на ўрачыстасці прысутнічаў Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы экзарх усяе Беларусі. Мітрапаліт Філарэт выказаў спадзяванне, што праваслаўная Царква і каталіцкі Касцёл зробіць усё магчымае, каб дасягнуць поўнага ўзаемаразумення, знайсці цвёрдую аснову дзеля таго, каб наблізіць жыццё нашага народа да Святога Евангелія і самім быць прыкладам у выкананні заповедзяў Хрыста Збавіцеля.

Мітрапаліт Філарэт разам з кардыналам Казімірам Свёнтакам блаславілі ўдзельнікаў сінода на плённую працу. Кардынал Казімір Свёнтак і Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі разам узялі рукі для агульнага блаславення. Нягледзячы на тое, што знакі крыжа былі зроблены імі па-рознаму, усе ўбачылі ў гэтым знак новага часу — заклік да братэрскай любові і дыялога.

Многія вернікі разумеюць, што ўзаемаразуменне — гэта ўжо не толькі надзея і пажаданне, але і вельмі адказная задача, што стаіць сёння і перад галоўнымі пастырамі Беларусі, і перад кожным хрысціянінам. Сінадальная праца, у якой удзельнічаюць святары, законнікі і законніцы, а таксама свецкія вернікі абедзвюх дыяцэзіяльных супольнасцей, істотна спрыяе адраджэнню хрысціянства ў нашай краіне.

ПРАВАСЛАЎНЫЯ СВЯТЫ Ў 2002 ГОДЗЕ

(па старым і новым стылях)

22 красавіка (5 мая), нядзеля — Святы Вялікдзень

Дванадзятая пераходзячая святы:

15 (28) красавіка, нядзеля — Уваход Гасподні ва Іерусалім (Вербная нядзеля)

31 мая (13 чэрвеня), чацвер — Узнясенне Гасподняе (Святое Ушэсце)

10 (23) чэрвеня, нядзеля — Дзень Святой Тройцы. Пяцідзятніца (Святая Сёмуха)

Дванадзятая непераходзячая святы:

25 снежня 2001 (7 студзеня 2002), панядзелак — Нараджэнне Хрыстова

6 (19) студзеня, субота — Богаяўленне Гасподняе (Святое Вадохрышча)

2 (15) лютага, пятніца — Грамніцы

25 сакавіка (7 красавіка), нядзеля — Благавешчанне Прасвятой Багародзіцы (Святое Звеставанне)

6 (19) жніўня, панядзелак — Праабражэнне Гасподняе (Святы Спас)

15 (28) жніўня, серада — Успенне Прасвятой Багародзіцы (Святая Першая Прачыстая)

8 (21) верасня, субота — Нараджэнне Прасвятой Багародзіцы (Святая Другая Прачыстая)

14 (27) верасня, пятніца — Узвіжанне Крыжа Гасподняга

21 лістапада (4 снежня), серада — Увядзенне ў храм Прасвятой Багародзіцы

Вялікія святы:

1 (14) студзеня, панядзелак — Абражэнне Гасподняе і памяць свяціцеля Васілія Вялікага

24 чэрвеня (7 ліпеня), нядзеля — Нараджэнне Іаана Прадцечы

29 чэрвеня (12 ліпеня), пятніца — святых першавярхоўных апосталаў Пятра і Паўла

29 жніўня (11 верасня), серада — Усячэнне галавы Іаана Прадцечы

1 (14) кастрычніка, панядзелак — Пакроў Прасвятой Багародзіцы (Святая Трэцяя Прачыстая)

АБ ПАСТАХ І ТРАПЕЗЕ

(даты падаюцца па новым стылі)

Шматдзённые посты:

Вялікі пост — з 18 сакавіка па 4 мая

Пятроў пост — з 1 ліпеня па 11 ліпеня

Успенскі пост — з 14 жніўня па 27 жніўня

Калядны (Піліпаў) пост — з 28 лістапада па 6 студзеня 2003 года

Аднадзённые посты:

Серада і пятніца на працягу ўсяго года, за выключэннем суцэльных сяміці і Калядных святаяў

Хрышчэнская куцця (Навячэр'е Богаяўлення) — 18 студзеня

Усячэнне галавы Іаана Прадцечы — 11 верасня

Узвіжанне Крыжа Гасподняга — 27 верасня

Суцэльныя сяміці:

(па серадах і пятніцах посту няма)

Калядныя святы — з 7 студзеня па 18 студзеня

Мытара і фарысея — з 24 лютага па 2 сакавіка

Сырная (масленіца) — з 10 па 16 сакавіка

Велікодная (Светлая) — з 5 па 11 мая

Троіцкая — з 23 па 29 чэрвеня

Аб трапезе ў святы:

Паводле Царкоўнага статута ў святы Нараджэння Хрыстова і Богаяўлення, што маюць месца ў сераду і пятніцу, посту няма.

На Калядную і Хрышчэнскую куццю і ў святы Узвіжання Крыжа Гасподняга і Усячэння галавы Іаана Прадцечы дазваляецца ежа з алеем.

У святы Грамніц, Праабражэння Гасподняга, Прачыстай, Нараджэння і Пакрова Прасвятой Багародзіцы, Увядзення Яе ў храм, Нараджэння Іаана Прадцечы, апосталаў Пятра і Паўла, Іаана Багаслова, што маюць месца ў сераду і пятніцу, а таксама на працягу ад Вялікадня да Сёмухі ў сераду і пятніцу дазваляецца рыба.

Дні асобага помінання памерлых:

Субота мясупусная — 9 сакавіка

Субота 2-й сяміці Вялікага посту — 30 сакавіка

Субота 4-й сяміці Вялікага посту — 13 красавіка

Радаўніца — 14 мая

Памінанне памерлых вояў — 14 мая

Субота Сёмухавая — 22 чэрвеня

Субота Дзмітраўская — 2 лістапада

Не адбываецца вячэнне:

напярэдадні серады і пятніцы на працягу ўсяго года (г. зн. па аўторках і чацвяргях);

напярэдадні нядзельных дзён (г. зн. па суботах);

напярэдадні дванадзятых, храмавых і вялікіх святаяў;

на працягу пастоў Вялікага, Пятрова, Успенскага і Каляднага;

на працягу Калядных святаяў — ад 7 студзеня да 20 студзеня;

на працягу Сырнай сяміці (масленіцы), пачынаючы ад Тыдня мясупуснага і ў Тыдзень сырапусны;

на працягу Велікоднай (Светлай) сяміці;

у дні і напярэдадні Усячэння галавы Іаана Прадцечы — 11 верасня і Узвіжання Крыжа Гасподняга — 27 верасня.

У ІМЯ СВЯТОГА ГЕОРГІЯ

Каля дарогі Пінск — Луцінец узведзена капліца, якая названа ў гонар Георгія Пераможаносца.

Будынак з белаі цэглы пад чырвонай чарапіцай за свой кошт

ўзвялі жыхары Вішневічаў: маці і сын Марыя і Юрый Ефімовічы. Асвяціў яго настояцель Пінкавіцкай Свята-Троіцкай царквы айцец Міхаіл.

Зараз гэту капліцу ўладкоўваюць вяскоўцы. Многія з іх прынеслі сюды свае хатнія іконы.

Вераніка БОХАН.

ПРЭЗІДЭНТ БЕЛАРУСІ СУСТРЭЎСЯ З К. СВЕНТАКАМ

Аляксандр Лукашэнка сустраўся з Мітрапалітам Мінска-Магілёўскім, кардыналам Казімірам Свёнтакам.

Прэзідэнт адзначыў, што дзяржава высока цэніць пазіцыю, якую займае кіраўніцтва Рымска-каталіцкай канфесіі ў Беларусі. Міжканфесійны мір і згода, існуючыя ў краіне, асабліва каштоўныя. Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што камфортна адчуваюць сябе ўсе 26 канфесій, якія дзейнічаюць у нас.

У сваю чаргу, кардынал К. Свёнтак адзначыў, што добра-звычлівыя адносіны беларускай дзяржавы і яе кіраўніка сведчаць, што Рымска-каталіцкая царква ў Беларусі знаходзіцца на правільным шляху.

Па даных сацыялагічных даследаванняў, да Рымска-каталіцкай царквы ў Беларусі адносяць сябе каля 14 працэнтаў веруючых. У цяперашні час у краіне налічваецца 433 каталіцкія прыходы.

Алена РУДЗЬ.

ПАМЯТНЫ ЗНАК НА ЗАЛАТОЙ ГОРЦЫ

Летась напярэдадні Дзядоў каля касцёла Святога Роха ў Мінску адкрыты памятны знак на былых каталіцкіх могілках.

Яўген КАЗЮЛЯ.

АЛЮРА ПАДАРЫЛА МОШЧЫ

14 кастрычніка часцінкі мошчай 11 старцаў, чые цудадзейныя астанкі захоўваюцца ў пяхоры Лаўры, па бласлаўленню Мітрапаліта Кіеўскага і ўсяе Украіны Уладзіміра падараны царкве Серафіма Сароўскага, што па вуліцы Азёрнай у Гомелі.

Якая сувязь між храмамі Беларусі і Украіны? Яшчэ ў 2000 годзе настояцель храма іерэй Іван Лендэл ад імя прыхаджан звярнуўся да архіепіскапа Гомельскага і Жлобінскага Арыстарха, каб той, у сваю чаргу, папрасіў Мітрапаліта Уладзіміра падарыць храму часцінку мошчай.

Зараз святар Іван служыць у саборы Пятра і Паўла, таму і святых часцінкі будуць захоўвацца ў абодвух храмах.

Сёння, каб пакланіцца астанкам святых Кіева-Пячэрскай Лаўры, не абавязкова ехаць на Украіну. Гэта можна зрабіць і ў Гомелі.

Пётр ЖЭБРАК.

Нядаўна адноўлена царква Святога Мікалая ў Добрушы.

гасцеўня

«БЕЛАРУСЬ» У КАЛІНІНГРАДЗЕ

У мінулым годзе на старонках «Голасу Радзімы» мы расказвалі пра створанне ў Калінінградскай вобласці беларускае зямляцтва. Напярэдадні Новага года да нас у рэдакцыю завітаў Валерый АНІПКА — адзін з тых, хто прымае актыўны ўдзел у справах аб'яднання. Ён заснавальнік і галоўны рэдактар новай калінінградскай газеты.

Фота Югена КАЗЮЛІ.

— Валерый Васільевіч, раскажыце, калі ласка, пра газету і наогул пра навіны з жыцця калінінградскіх беларусаў...

— Па ініцыятыве і пры пасрэдным удзеле старшыні Беларускага зямляцтва Іосіфа Грэчкі, з дапамогай генеральнага дырэктара Беларуска-Балтыйскага гандлёвага дома, члена камісіі доўгатэрміновага супрацоўніцтва Калінінградскай вобласці з Рэспублікай Беларусь Міхаіла Грыба і дырэктара Беларускага інфармацыйна-культурнага цэнтра ў Калінінградзе Аляксандра Казакова ўдалося вырашыць праблему з беларускай газетай. Першы нумар газеты «Беларусь» у Калінінградзе выйдзе ў пачатку студзеня. Я падчас гэтай паездкі заручыўся дамовай з некалькімі беларускімі газетамі, у тым ліку і з «Голасам Радзімы», аб інфармацыйнай падтрымцы.

Па дамоўленасці з міністрам інфармацыі Беларусі Міхаілам Падгайным 14 снежня ў Калінінградзе ў 20 гадзін прайшла першая перадача Беларускага тэлебачання працягласцю дзве з паловай гадзіны. У праграму ўключаны блок навін, «Музычны хіт-момант», навукова-адукацыйная перадача. Праграма будзе выходзіць пастаянная адзін раз на тыдзень па пятніцах.

Вырашаецца пытанне аб забеспячэнні бібліятэк кнігамі беларускіх аўтараў на беларускай мове. М. Грыб прапанаваў у сваіх магазінах арганізаваць аддзелы па рэалізацыі кніг.

— Мы ў сваёй газеце пісалі аб намаганнях калінінградскіх беларусаў пабудоваць царкву Ефрасінні Полацкай. Ці здзейснілася гэта мара?

— З дапамогай беларускага архімандрыта Іаана мы заказалі на Беларусі праект царквы. Праект ужо гатовы, я якраз па яго прыехаў. У Беларусі поўнаасцю будзе падрыхтаваны і зруб. Сустрэкаўся з Мітрапалітам Мінскім і Слуцкім Філарэтам. Уладыка паабяцаў абавязкова прыехаць на адкрыццё царквы. Гэта будзе храм, узведзены сумеснымі намаганнямі расіянаў і беларусаў, — сімвал духоўнай еднасці. Уяўляецца, на самай заходняй кропцы Расійскай Федэрацыі будзе стаяць праваслаўная царква. У нас жа фактычна ўсе праваслаўныя храмы — гэта былыя лютэранскія касцёлы. Натуральна, што праваслаўныя людзі ідуць туды без асабай ахвоты.

— Валерый Васільевіч, цікава даведацца пра вашы асабістыя сувязі з Беларуссю...

— Я нашчадак беларусаў. Мае прадзеда ў 1862 годзе былі высланы з-пад Слуцка ў Сібір, потым апынуліся ў Казахстане. Захаваліся дакументы прадзеда, дзе ён запісаны як ліцвін, а дзед — як беларус, бацька запісаны як украінец, а я — рускі. Дзеці мае запісаліся як беларусы. Так што ўсё вярнулася на «кругі свае». Родзічаў на Беларусі няма, але ў маіх дзяцей тут шмат сяброў.

— Наша размова адбываецца якраз у міжкалядны перыяд, і без святочнага пытання не абыхацеся: як ваша сям'я сустракае навагоднія святы?

— Мы жывем не ў самім Калінінградзе, а ў прыгарадзе — у гарадку Лядушкін. Вельмі прыгажэе месца на ўзбярэжжы Балтыйскага мора: 14 кіламетраў лесу па ўзбярэжжы на адзін бок і 7 з паловай кіламетраў — на другі. У маёй сям'і — 9 чалавек: двое сыноў з жонкамі, трое ўнукаў, малодшай унучцы паўтара года, старэйшай — дзесяць. Абавязкова ставім ёлку, а потым збіраемся за святочным сталом. У нас стала традыцыяй на Новы год рабіць драпікі. У нявестак яны вельмі добра атрымліваюцца. Яны вучыліся ў Беларусі і прызвычаліся іх пячы. Ноччу моладзь выходзіць на вуліцу: запускаюць пітарды, паляць касцёр і каля кастра гуляюць, а мы з жонкай застаёмся з малодшымі дома.

Гутарыла Таццяна КУВАРЫНА.

весткі з суполак

УКРАЇНА

Па ініцыятыве савета Вінніцкага абласнога зямляцтва беларусаў праведзены Дні беларускай культуры ў Вінніцы і Вінніцкай вобласці. Цяпер, калі мерапрыемства паспяхова прайшло, хочацца расказаць пра яго чытачам газеты.

УСКАЛЫХНУЛІ ВІННІЧЫНУ

Чатыры дні былі прысвечаны беларускай культуры. І як пісала «Вінніцка газета», Дні беларускай культуры, якія праходзілі на Віннічыне, засведчылі, што музыка не мае межаў, а «дружба народаў — це злагода й мир, це горизонтів невиданий шир...» Гэтыя радкі Максіма Рылскага сталі лейтмотывам свята беларускай культуры.

Прыехала шмат гасцей: спявак з Мінска, народныя артысты Беларусі Іван Краснадубскі, творчая дэлегацыя з Гомеля — горада-пабраціма Вінніцы на чале з дырэктарам Гомельскага драматычнага тэатра Валянцінай Рагачоўскай; супрацоўнікі пасольства Беларусі на Украіне Віктар Дзенісенка, старшыня Усеўкраінскага саюза беларусаў Ірына Аржахоўская. Гасцей з Беларусі прыняў мэр Вінніцы Уладзімір Вахоўскі.

Першы дзень быў прысвечаны беларускім песням і танцам.

У канцэртце, які прайшоў у канцэртнай зале «Плеяда», прыняў удзел Іван Краснадубскі, народны фальклорны калектыў «Добры вечар» Рагачоўскага Дома культуры Гомельскай вобласці і нашы, тутэйшыя беларусы. У заключнай частцы канцэрта спяваў Віктар Клепікаў, заслужаны дзеяч культуры Украіны, дырэктар Вінніцкай абласной філармоніі.

На працягу другога дня адбыліся сустрэчы гомельскіх і вінніцкіх пісьменнікаў, паэтаў і мастакоў. На трэці мы знаёмілі гасцей з Беларусі і Кіева з гістарычнымі мясцінамі горада, паклалі кветкі да Вечнага агню і магільні невядомага салдата, наведалі музей школы № 17, дзе працаваў наш знакаміты зямляк Аляксандр Салаўеў з Віцебшчыны, частавалі гасцей

стравамі беларускай і ўкраінскай кухні. Чацвёрты дзень быў прысвечаны беларускаму кінематографу. Увагу ветэранаў прыцягнула стужка кінастудыі «Беларусьфільм» «Бацька» пра беларускага партызана Міня Шмырова, ці, як яго называлі, Бацьку Міня. Дэманстрацыя фільма закончылася пад апладысменты глядачоў.

Правядзенне Дзён шырока асвятлялася сродкамі масавай інфармацыі. Гэта падзея ўскалыхнула і ўсхвалявала не толькі беларусаў, але і ўсіх віннічан. Бо такога свята беларускай культуры тут не было больш за 10 гадоў.

НА ЗДЫМКУ: спяваюць мінскія, гомельскія і вінніцкія артысты.

Уладзімір ДЗЯМЕСКА.

СЕВАСТОПАЛЬСКІЯ ПЕРСПЕКТЫВЫ

У Севастопалі налічваецца некалькі дзесяткаў розных нацыянальных грамадскіх арганізацый і сярод іх Севастопальскае гарадское аддзяленне ўсеўкраінскага аб'яднання «Беларусь», створанае ў пачатку 2000 года, куды ўваходзяць грамадзяне Украіны, якія маюць дачыненне да Беларусі. А ў 400-тысячным Севастопалі пражывае каля 6 тысяч беларусаў і некалькі тысяч гараджан, якія лічаць сябе на розных прычынах звязанымі з беларускай зямлёй.

Севастопальскую гарадскую арганізацыю ўзначаліла дэпутат Севастопальскага гарадскога Савета, ураджэнка Гомельскай вобласці Ала Гарэлікава.

Вядзецца работа па стварэнні надзейнага эканамічнага базіса аб'яднання. Плануецца заснаванне шэрагу беларуска-ўкраінскіх фірм, кампаній.

У галіне культуры галоўная ўвага засяроджана на адраджэнні, развіцці і распаўсюджванні традыцыйных беларускіх каштоўнасцей. Асобы акцэнт робіцца на арганізацыі інфармацыйнай структуры. Бо, на жаль, большасць сродкаў масавай інфармацыі фарміруе ў свядо-

масці людзей скажоную карціну жыцця на Беларусі. Над пераадоўваннем гэтай праблемы актыўна працуюць члены севастопальскай «Беларусі»: генерал-маёр у адстаўцы Уладарад Якімовіч, бізнесмен Станіслаў Варановіч, настаўніца Людміла Малько, інжынер-праграміст Юрый Халаеў, афіцэр Чарнаморскага флоту Расіі Аляксандр Лісоўскі і іншыя.

Прыемна, што пра нашу «Беларусь» ужо даведаліся многія севастопальцы. Сведчаннем грамадскага прызнання арганізацыі з'яўляецца прыём яе ў асацыяваныя члены Міжнароднага саюза гарадоў-герояў, у

склад Асацыяцыі нацыянальна-культурных аб'яднанняў горада.

Цікавымі былі вечары-прадстаўленні нашай арганізацыі, праведзеныя на эстрадах Прыморскага бульвара, агульныя сходны, святы «Бабіна лета», «Каляды». Члены арганізацыі прынялі актыўны ўдзел у суботніках па прывядзенню ў парадак тэрыторыі брацкіх могілак, дзе пахаваны абаронцы Севастопаля, сярод якіх шмат беларусаў. Севастопальскія беларусы сталі ініцыятарамі прыняцця гарадскім Саветам Пастановы аб статусе рускай мовы ў горадзе. Адным з аргументаў для гэтага стала тое, што дзяржаўнымі мовамі ў Рэспубліцы Беларусь з'яўляюцца адначасова беларуская і руская.

За мінулы час зроблены вельмі важныя і адказныя крокі. Ужо можна сцвярджаць, што севастопальскае гарадское арганізацыя «Беларусь» прайшла перыяд станаўлення. Спадзяёмся, наперадзе нас чакае шмат важных і добрых спраў.

Сяргей ГАРБАЧОУ.

настрой

Фота Югена КАЗЮЛІ.

слухай сваё

КАЛЯДНЫЯ ТАНЦЫ АД «БМАГРОUP»

Спыніўшыся ля афішнай тумбы, мы з дачушкай Альдонай не на жарт разгубіліся, выбіраючы святочны маршрут у гэтыя дні: шматлікія навагоднія ёлачкі нават з катаннем на каньках, канцэрты больш і менш слаўных гуртоў самага рознага плана — ад рок-дэна-тусоўкі да аўтэнтычных калядак.

Абраўшы ў рэшце рэшт знакаміты лэйбл «Вольныя танцы на Каляды», ніхто з нас потым не меў падстаў шкадаваць: я дачакаўся ўсё ж новых песень ад даўно ўпадабанай суперзоркі «Палац», а Альдону моцна ўразіў магілёўскі фальк-модэрн-акустык гурт «Акруга вольнага мастацтва».

Магіляўчане і распачыналі гэтае каляднае шоу 25 снежня ў Палацы культуры МТЗ. Знакаміты хіт «Камемень» з альбома «Вольныя танцы: альтэрнатыва ВУ» тут яўна не ўлісваўся паводле сюжэта, але і ў рэпертуары калектыву знайшлася

нямала сапраўдных беларускіх калядак і шчадравак, якія ўражвалі акустычнай чысцінёй непаўторных мелодый, арыгінальнымі інструментальнымі.

Лаўрэат шматлікіх рок-фэстаў (ад айчыннага «Таўкачыкі» да польскага «Басовішча») мінскі гурт «Postscriptum» «завёў» публіку не толькі жвавымі апрацоўкамі традыцыйных мелодый, але і ўласным арыгінальным рэпертуарам, з якога да праграмы гэтага свята асабліва пасавалі іхнія супер-хіты «Гэй-гэй, ёлкі зялёныя», «Вольныя танцы», «Кароль запатой травы».

А знакаміты «Палац» парадаваў не толькі сваімі шырока раскрычанымі нумарамі «Дзеўка-сямігодка», «А ці дома гаспадар?», «Святы вечар», але і творамі, якія сталі больш вядомымі ў чужых апрацоўках (напрыклад, «Долам», «Божа мой, Божа»), але ўпершыню прагучалі менавіта ў «палацаўскай» версіі.

Цікава было даведацца, што лірычная песня «Божа мой, Божа» доўгі час выконвалася ансамблем фрагментарна, бо так была запісана дзесьці на Гомельшчыне, але на адзін з канцэртаў трапіла маці вакаліста Алега Хаменкі, якая падарыла музыкам поўны варыянт, што захавала ад сваіх продкаў.

Акрамя такіх нечаканых сюрпрызаў, шматлікія прыхільнікі «Палаца» з задавальненнем «прайшліся» ў шчырым танцы ля сцэны пад найноўшыя дэна-хіты з будучага альбома «Чужыя дзеў-

кі». Некаторыя з іх давялося паўтарыць.

А музыкі «Палаца» разам з так упадабанай маёй дачушкай «Акругай вольнага мастацтва» і «Постскрыптумам» прынялі ўдзел у фінале свята — грандыёзным нумары Алеся Памідорава «Цуд на Каляды». Гэта аживіла працу музычнага кіёска, дзе заварушыліся запозненыя фанаты і шматлікія «Вольныя танцаў», і унікальнага «Святога вечара-2000». А дасціпныя маладзёны з задавальненнем знаходзілі новыя хіты А. Памідорава ў альбоме «Сэрца Эўропы in Rock», у старых і новых супольных праектах беларускіх музыकाў.

«Вольныя танцы на «Каляды» пакрысе ператварыліся ў навагоднюю дыскатэку ў гасцінай і калярытна аформленай зале Палаца культуры МТЗ.

Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

Сакрат ЯНОВІЧ (Польшча).

ЗАПІСЫ ВЕКУ

ЭЛЕГИЯ ПАКІНУТАГА ГНЯЗДА

Хаты вясковыя — гнёзды пакінутыя, якім не пачуць ужо галасоў маладых. Пад кашаль старэчы слухаць вам байкі пра лёс залаты сыноў, што ў чыноўніках ходзяць, і пра дочак замужжы панскія. А яны ж — не тыя птушкі, каб у старонне роднае вярнуцца. Пагінуць на свеце шырокім, паразлятаўшыся хто куды і нават туды, дзе ніхто не чакаў іх. Ім, аднак, хлебна ёсць там, на спадчыне той чужой, хоць — бывае — і зусім жыюльчынай. Куюць галасіста песню сваю шчасця ад сытасці безайчыннай, здаволеныя над здаволенымі.

Вёску тваю няхай яма заваліць разам з мінулым яе нялюдскім ды працаю гаротнаю, з доляй горкаю і сварнёю без сціханя, з усімі зайздрасцямі яе ды праўдамі тымі і няпраўдамі!..

Унукі твае, хачіна ты хілая, кажуць і казаць будуць: не дай Бог пад страхою тваёю нарадзіцца!

Восень на Выгодаўскім прадмесці пачынаецца ў садках; пахне антонаўкамі. Нанач спускаюць з уязі сабак тут, замкнуўшы брамку ў жалезных платах. Свята-ло відаць у вокнах, што з балконамі, і з прычыненых у іх фортак

Заканчэнне. Пачатак у №№ 40 — 52 (2001 год), № 1 (2002 год).

гісторыка-публіцыстычнаяе эсэ

...І НЕ БЫЛО ЗАЎТРА

ЛЮБЛЮ І ПОМНЮ

Больш за паўстагоддзя жыў я на гэтым свеце і люблю яго шчыmlвай любоўю... Да ўсяго ёсць у мяне цікавасць: да рабочага і селяніна, якога-небудзь пастуха Трафіма, да таго, ці прывозяць хлеб у сельскі магазін і па якой цане, якія ўмовы ўтлімання жывёл на дзяржаўных фермах... А галоўнае — да родных мне людзей, якія жывуць цяпер у вёсцы ці якія адышлі ў іншы свет.

Мая старэнькая матуля ўжо не дзіўца, чаму кожны раз, калі прыязджаю ў гасці, распытваю яе пра сельскія навіны, пра суседзяў, сваякоў, чужых — пра кожную сям'ю ў вёсцы Рудня.

Гасподзь падараваў нам жыццё, каб жыць, любіць, працаваць

чутна тэлевізійная гамана. Іншы раз нехта ходзіць па падворчыку, пасвечваючы электрычным ліхтарыкам, як бы свой злодзей. Або — узбурацца вуркатаць легкавушкі ў гаражыках, усё роўна што на раптоўную эвакуацыю якую. Тады гулка бахне беларускі праклён ды суха пасыплецца польскае шматслоўе.

На прадмесці кладавяцца спаць няпозна. Нават тыя агенчыкі ў паддашках гаснуць не вельмі каб апоўначы; так гэта жыве сваім моладзь.

Скандалы ўжо ціхіх няка, бы данос, на гэтай, бандыцкай некалі, Выгодзе. Не мардабойныя і без панажоўшчыны яны, баязлівецкія зрабіліся. Падумаецца — ад ганьбы такое заядла будуць асабнякі і фарсяць у святы, ды ўсё ездзяць у Амэрыку тую!

У горадзе нуды, якім ёсць Беласток, — у пустазельных завулках Выгоды, здаецца, пачуеш, як вые туга.

ЭЛЕГИЯ БЕЛАРУСКАЯ

Ціха ты, Еўропа! — нацыя мая родная ўжо пры смерці, мову ёй адымае. І не трубі пра ратунак, захварэла яна па-мужыцку невылечна. Няхай спакойна на той свет адыдзе, без пакутаў дарэмных, сябе і іншых не мучачы лішне. Даволі і так пажыла, ледзь з духам нарадзіўшыся, жыццё сваё пракаратаўшы сятак, з горам ды бядою. Як неўдалота вясковы, яна найбольш

сама сябе заядала; беднаму ўсё вецер у вочы, а багатаму чорт дзяцей калыша.

Нацыя беларуская, ты, як бабуленька непатрэбная, калі ўнукаў пагадавала, — дабрый твая перастала даваць карысць. За добрай ты была, занадта спагаднай і падатлівай у новы час, у які шануюць таго толькі, каго баяцца. Божамці народаў ты, Беларусь, без права на быт рэальны, а ўсяго на легенду паклонную. Ікона не дае хлеба, таму не ўсе да яе моляцца.

Успамінаць Цябе будуць цёплым словам, як кожнага, каму лёс выпаў скупы, незаздросны. Крыўда, аднак, не мінае такіх аж да канца, спасылаючы забыццё сусветнае.

Калі напэўна што пастаяннае і векапомнае, дык гэта — зло.

АДЗІН Я Ў ВЕЧАР КАЛЯДНЫ

Зорка па-над бацькавай хатаю апусцелай урачысціцца. Стаю на падворышчы дзяцінства свайго, у цішы паднябеснай. Снежна-снежныя далі скугольна сінеюць у месячнай блякласці. Дрэвы трэскаюць у маразечу, бы стрэлы паспешлівыя беластоцкіх браканьераў у Перацёсах. Чарнацяць платы ўдовіны паваленыя. І сам-самюткі я перад сусветам тхланым, халодным халадэчаю прадчуваннаю. Каб хоць брэх сліністы сюды аднекуль, з ваколіцы па-касмлічнаму мёртвай, да якое пушча

век-вечная скрадліва падступаецца, вяртаючы сваё.

Зорка калядная зіхаціць арэолам нада мною. Няма каму паклікаць мяне Хрыста людна вітаць, Русь тут вырадзілася. Не расчыняцца цёплыя дзверы з голасам матчыным. Буду, можа, здзіўляцца самім сабою, чаму не пабег за народам тлумным у маторнае святло праспектаў гаманлівых? Застаўся з маўклівымі цэнямі продкаў па-халопску забытых. І усё роўна, што не вельмі каб разумна літуючыся над імі...

Айчыны шкада, хай хоць для мяне яна патрэбная.

НЕЧАКАНЫ ЎСПАМІН

У пераднавагоднюю віхуру, у гэты белы канец свету, у маю памяць з'явіўся з забытай далечыні захад летняга дня з побліскамі ад нямецкага самалёта на пацішэлым небе. Вайна пайшла пад Маскву, і самалёт задаволена гудзеў чмяпём з хмаркі на хмарку. Я нарваў вераб'інага шчаўра і трухаў да хаты, халоднымі ад расы ступнямі трапляючы ў цёплы пыл каляінаў.

Лётчыкам быць хацелася з той паныласцю, з якою зайздросцяць героям фанай кніжкі. Якінуў марыць пра каралеву, каб упаткаць яе сірацінаю на дарожцы пад Казловым лугам. Ды й хто яе бачыў? А аэраплан, во, сам буіць! Сесці ў яго — таксама свята не меншае. Немец нядобры, хто-хто, а ён не пусціць. Саветы вернуцца, дык тады і папрашуся. А да тае пары татку авечак папасу, мамцы

курак дапільную, бабулі новай бульбы ўкапаю на полудзень... Трэба з будзе і ў школу пахадзіць, калі ўсе дзеці пойдуць; і вырасіць.

ПАД КАНЕЦ

Бліжэй да канца, больш бяссэнсу? Нясмутна паміраць, няшкода адмысці са свету... На што ты на ім?

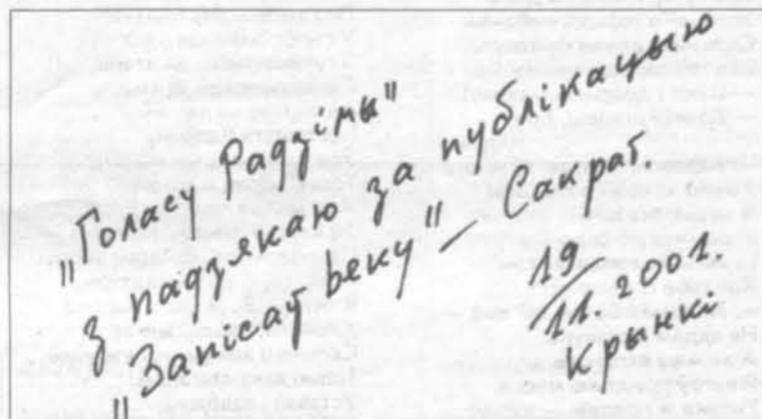
Жыць трэба. Без цябе іншыя застануцца, тваім лёсам пазначаныя (ад іх — наступныя гэтак жа). З табою не скончыцца вясна, не сатлее лета, не аціхне ветравей у лістападзе і снег не ўчарнее.

Беларусь збеларусее.

Дух — не хлеб. Унук патомны ў Сан-Францыска з сэрцам у айчыне. Гэткае немагчымае ў Сібіры. Там і душы канаюць. Не забудзіся ў той бок, сыне родны!

Я — жыццё, бо я — смерць. Варвар баіцца скону. Неразумны. Як жа ісці, не канаючы? Ніхто ж не пачынаецца з нічога. Адзін Бог бясконцы. Кім жа ты пры ім? Будзь сабою і не болей. Усё было. Усё будзе. Не здумай быць першым і апошнім. Пастарайся не стаць дурнем. Гэта не падта цяжка. Хоць і нялёгка. Глупствы баруцца, пераважна, ад неаховоты.

Хрыстос несмяротны. Фаронаў бальзам захавай. Сталін недзе валаецца. А па рабе божым чэрпай і падэшвы гумавыя знаходзяць магільшчыкі. Ды якая розніца, кажуць абарыгены.

Аляксандр АЛПЕЕЎ

тых, хто запальвае і падтрымлівае ў іх агонь. Будзе ён — будзе заўтрашні дзень і ў хат, і ў людзей, якія жывуць у іх. Але рэчаіснасць, на жаль, насцярожвае, усяляе ў сэрцы трывогу за будучыню вёскі: ці ёсць у яе заўтра. Гэта не песімізм, гэта рэалі нашага жыцця. І мне здаецца, што на самым відным месцы ў дзяржаве трэба паставіць помнік дарагой не толькі мне, але і многім суайчыннікам сялянскай хаце, з якой выйшла пераважная большасць людзей краіны, сьлячаны і гараджане, каб яны помнілі імя сваё...

ЗЯМЛЯ ПРОДКАЎ

Сярод вялікай колькасці беларускіх вёсак многія носяць аднолькавую сціплую назву — Рудня. Ёсць Рудні і ў Жыткавіцкім, і ў Пятрыкаўскім, і ў Калінавіцкім раёнах. Рудня — своеасаблівы тапанімічны рэкардсмен. Тлумачэнне гэтаму простае. Назва мясцовасці ці вёскі беспамылкова сведчыць пра тое, што ў старажытнасці тут з балотнай, вельмі нізкай якасці руды ў прымітыўных домніцах-крыцах выплаўлялі жалеза. "Руды" — па-стараславянску чырвоны (балотная руда мае чырванаваты колер з-за наяўнасці ў ёй вокіслаў жалеза). Сям-там гэта вытворчасць існавала да сярэдзіны XIX стагоддзя. Яшчэ не так даўно ў навакольных Рудні можна было сустрэць нямала насыпаў,

курганой — адходаў рудаплавільнай вытворчасці.

Рудня — урочышча, хутар ці пасяленне з'явілася недалёка ад вялікага старажытнага сяла Кольна: упамінанне пра яго — "двор Колна", у выгісцы з кнігі гродскіх Слоніцкіх аб падзеле ўладанняў паміж братамі Юрыем, Янам-Сымонам і Аляксандрам Апелькавічамі адносіцца да 6 ліпеня 1582 года. Замак Петрыкаў, Кольна і мястэчка Ленін адышлі тады да Аляксандра. Пазначана Кольна і на плане Палесся 1600 года, дзе няма Жыткавіч, але ёсць "Колна" і Тураў. Рудня называлася яшчэ не так даўно Коленская Рудня. Відавочна, коленцы і займаліся вытворчасцю жалеза.

Растуць і дагэтуль у Рудні векавыя дубы — магутныя, у некалькі абхватаў. Адзін з іх стаіць якраз насупраць невялікай нашай хаты. У "Приложении к Минским Епархиальным ведомостям" за 1879 год адзначана, што ў прыход жыткавіцкай Свята-Троіцкай царквы разам з дзесяткам іншых вёсак уваходзіць і Коленская Рудня. Ёсць звесткі 1888 года: Рудня — двароў 39, жыхароў 172. А ўжо ў 1908 годзе — 279 чалавек, з іх дзяцей абодвух палоў 8—11 гадоў 26. Людзі былі моцныя, здаровыя... Іван Альбіновіч, мой далёкі сваяк, лёгка, адным махам закідаў капу сена на стог. Моцная парода...

Працяг будзе.

